
Informe sobre la Declaració com a BIC dels jaciments Cova del Tossal i Cova Matutano, amb la categoria de Zones Arqueològiques en terme de Vilafamés

Autor: Csc. Llegat Històric
Aprovació: Ple, 11 maig 2020

Antecedents

Amb data 15,1,2020 es va rebre al Consell Valencià de Cultura escrit de la Direcció General de Cultura i Patrimoni, acompanyat de la Resolució de 19,1,2020 per la que s'incoa expedient amb la finalitat ja expressada, i amb la petició d'informe com a institució consultiva de la Generalitat.

Inspecció

Es va girar visita d'ambdues Coves el passat 13 de gener, i junt amb l'agent de desenvolupament local, es va poder percebre les condicions geomorfològiques, topogràfiques, paisatgístiques i de conreus agrícoles i coberta vegetal, però no es va poder accedir l'interior d'elles.

La Cova del Tossal es troba al bell mig de l'aiguavessant de ponent de la muntanya, en un tram de considerable pendent i rocam, on creixien oliveres i arbustos comuns.

La Cova Matutano ha estat engolida pel que fou un molí d'oli i ara és, o serà, un equipament cultural, el pati del qual dona accés a la cova.

Contingut de la Resolució

Als efectes de emmarcar el present Informe caldrà dir que la Resolució tracta de determinar els valors extraordinaris del béns que fonamenten la pretesa declaració descrivint-los acuradament i delimitar els entorns de protecció formulant, alhora, una normativa de protecció, i, en últim terme redactar un Pla especial de protecció, competència exclusiva de l'ajuntament de Vilafamés.

Aquestes tasques venen desenvolupades en els Annexes de la Resolució.

Consideracions

I Sobre el valor dels béns.

L'annex I exposa acuradament l'excel·lent valor del jaciment de la Cova del Tossal per contenir restes humanes anteriors a *l'homo sapiens sapiens* i el conjunt industrial i lític, de tal manera que només hi ha 15 localitzacions en la península ibèrica amb espècies arcaïques del gènere *Homo*.

L'Annex IV fonamenta el valor del jaciment Cova de Matutano en el seu extraordinari conjunt industrial en pedra i os i alguns elements d'adorn que li confereixen un valor cultural com a documentació de les societats caçadores i recol·lectores.

II Sobre la delimitació del entorns de protecció

L'Annex II exposa els criteris de delimitació de la Cova del Tossal agrupats en tres epígrafs:

- Topogràfics i paisatgístics incloent el vessant de la muntanya on es troba la Cova
- Arqueològics abastant un àrea on és susceptible noves troballes relacionades
- Administratius, que delimita un polígon entorn del jaciment, limitats per alguns camins per el caseriu proper i el barranc Font d'en Jana.

L'Annex V justifica la delimitació de la Cova Matutano com a l'espai resultant de sumar a l'illa on se situa l'immoble els espais públics i les illes que entren en contacte amb aquests espais, considerant la absorció del jaciment per les construccions contemporànies.

III Sobre les Normatives de protecció

L'Annex III, seguint les regles establertes per la 4/1998 de Patrimoni Cultural Valencià i del Reglament de les actuacions arqueològiques a la Comunitat Valenciana, exposa, pel que fa a la Cova del Tossal, els usos permesos com ara els agrícoles i d'altres històricament associats al lloc, limita les intervencions en l'entorn i tracta de preservar el paisatge evitant noves construccions, moviments de terra, publicitat, tala d'arbrat, manteniment de la parcel·lació, entre d'altres.

L'annex VI estableix per a l'entorn de la Cova Matutano, inserida en el caseriu contemporani, la limitació de creixement de volum de les edificacions de l'entorn de protecció, el manteniment del caràcter rústic de les seues fronteres, prohibeix abocaments i excavacions així com senyalitzacions publicitàries.

En tots dos casos alerta de la obligació de l'Ajuntament de Vilafamés, de redactar un Pla especial de Protecció en el termini d'un any.

Conclusió

Conseqüència de la inspecció ocular i de l'anàlisi del contingut dels annexes, acuradament elaborats pels serveis tècnics, cal concloure que la incoació de l'expedient per assolir la condició de Béns d'Interès Cultural de la Cova del Tossal i de la Cova Matutano, s'ajusta a les normes de protecció del Patrimoni Cultural i per tant el Consell Valencià de Cultura informa positivament l'expedient.

Aquest Informe es lliurarà a la Direcció General de Cultura i Patrimoni i al protocol habitual.